

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Næringskomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

21/553-

28. januar 2021

**Dokument 8:89 S (2020-2021) om utflytting av det sammenslåtte
GIEK og Eksportkreditt til Ålesund og Bergen**

Jeg viser til næringskomiteens brev av 21. januar 2021 der det bes om en vurdering av Dokument 8:89 S (2020-2021) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal, Morten Ørsal Johansen, Kjell-Børge Freiberg og Jon Georg Dale. Forslaget er å flytte det nye sammenslåtte GIEK og Eksportkreditt Norge AS (Eksportkreditt) ut av Oslo og legge hovedkontor til Ålesund og avdelingskontor til Bergen.

Regjeringen har besluttet å slå sammen Eksportkreditt og GIEK til én ny etat som skal være i drift i Oslo 1. juli 2021. Sammenslåingen har fått mye støtte i næringslivet, og det er gledelig å høre at stortingsrepresentantene som har fremmet dette forslaget også mener at en sammenslåing er fornuftig. Formålet med sammenslåingen er å gjøre tilbudet enklere for næringslivet og å få et mer effektivt eksportfinansieringssystem. Det å samle tilbudet i én enhet vil gjøre det enklere særlig for de deler av næringslivet som tradisjonelt har brukt tilbudet lite, men også for de som er godt kjent med tilbudet. En sammenslått enhet vil også kunne gi en mer robust og fleksibel organisasjon som kan omrokere ressurser blant virkemidlene sine for å fremme norsk eksport.

Eksportfinansiering innebærer at man gir finansiering til kjøperne av norske eksportvarer- og tjenester. Formålet er å fremme norsk eksport og bistå norske eksportører, men finansieringen gis til kjøperne. Mange av disse er utenlandske. I veldige mange av transaksjonene samarbeider GIEK og Eksportkreditt med private banker. Staten påtar seg risiko på bedriftene som tar opp lån for å kjøpe varene og tjenestene. Det er derfor et komplekst bilde av brukere som den nye etaten skal fortsette å samarbeide tett med:

- norske eksportører, altså bedrifter i Norge som selger varer/tjenester,
- kjøpere av norsk eksport, som altså er de som får finansiering fra etaten og som etaten tar risiko på, og

- banker, som er medfinansierer og kan få garanti fra etaten slik at etaten betaler hvis kjøper ikke klarer å nedbetale lånet.

En viktig forutsetning for å drive med eksportfinansiering er at man kjenner næringslivet godt. Det er nødvendig for å kunne gjøre gode vurderinger av prosjektene og være en god støttespiller for bedriftene. Eksportkreditt og GIEK har bygget opp gode relasjoner, nettverk og kompetanse om maritime og offshore næringer, som har utgjort en betydelig andel av eksportørene som tradisjonelt har benyttet seg av tilbudet. Den senere tid har det vært et økende omfang av søknader fra andre næringer, som f.eks. fornybar, forsvarsindustrien, havbruk og en rekke fastlandsindustrier. Hvilke typer eksporttransaksjoner som finansieres endrer seg, men Eksportkreditt og GIEK kjenner næringslivet over hele Norge godt, og det skal videreføres. Eksportkreditt har for øvrig hatt tilstedeværelse i Ålesund siden selskapet ble etablert i 2012.

Innspillene om lokalkontor eller hovedkontor i Møre og Romsdal og lokalkontor i Bergen har skapt engasjement, og det har jeg forståelse for ettersom eksportfinansieringsordningene er viktige for næringslivet.

Regjeringen har fulgt *Retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplassar og statlig tenesteproduksjon* i sin behandling av hvor den sammenslåtte etaten skal være lokalisert. Etter en grundig vurdering og utredning i tråd med retningslinjene gjorde regjeringen et unntak for hovedregelen og besluttet at etaten skal ligge i Oslo, der begge virksomhetene allerede ligger i dag. Regjeringen har vektlagt at egenarten (svært spesialisert virksomhet) og risikoen knyttet til virksomheten (garantirammer på 185 mrd. kroner, hvorav en stor andel er særlig risikoutsatt som følge av situasjonen i offshorenæringen) talte for å gjøre unntak fra hovedregelen. Det har blitt lagt avgjørende vekt på å beholde dagens kompetanse for å sikre statens verdier og kontinuitet i driften av en ny virksomhet.

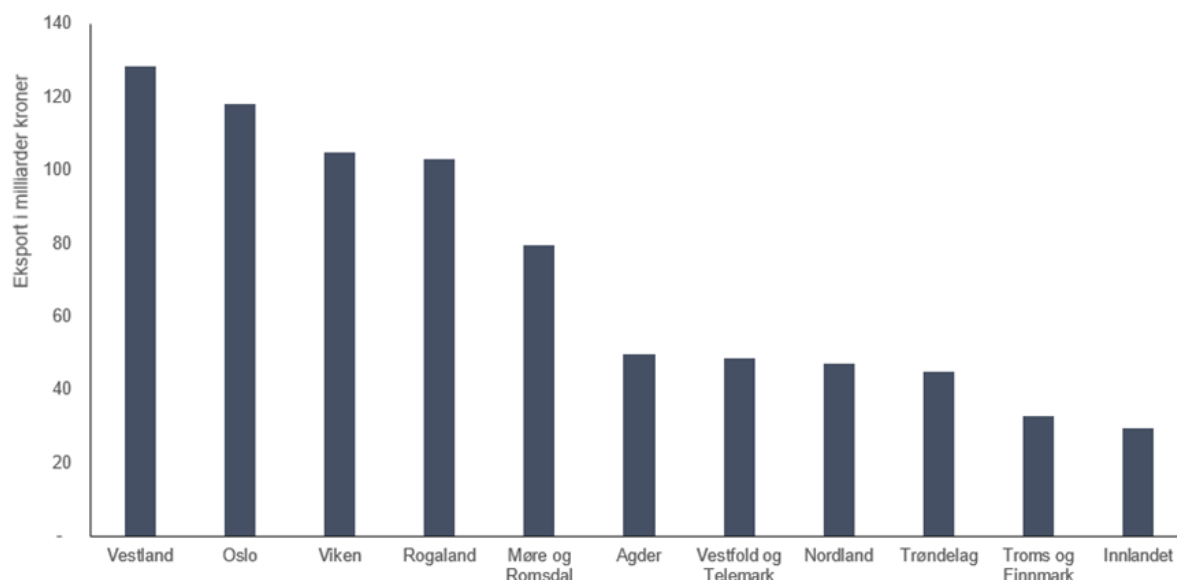
Risikoen knyttet til eksportfinansiering er vesentlig. Garantirammene for de ordinære garantiordningene har som nevnt en samlet ramme på 185 mrd. kroner, og det er utestående lån for 54 mrd. kroner under eksportkredittordningen. Når staten gir garantier innebærer det at det er staten som betaler tilbake et lån hvis kjøper ikke gjør det. I det ligger det at staten påtar seg en potensiell økonomisk forpliktelse. Det er en risiko staten er villig til å påta seg for å fremme eksport, men det krever god innsikt og grundige, gode risikovurderinger både i forkant og underveis i lånets løpetid og at staten jobber for å sikre sine verdier og unngå tap. I dag er risikoen i virksomhetene betydelig, noe som illustreres av det store antallet misligholdsaker som følge av situasjonen i offshorenæringen. Av GIEKs utestående garantier på 91 mrd. kroner er om lag halvparten særlig risikoutsatte. GIEK har utestående krav på om lag 19,5 mrd. kroner i 55 land som skal gjenvinnes og tilbakebetales, og etaten forventer å måtte låne opp mot 16 mrd. kroner fra statskassen innen 2025.

Virksomheten trenger både bredde- og dybdekompetanse, herunder god kompetanse om norsk næringsliv generelt og om enkelt næringer og om kundene og næringslivet i kundenes land. Det er også nødvendig med spesialisert kjernekompetanse innen finans og jus, bl.a. om kredittvurderinger, internasjonale finanstransaksjoner, internasjonal forretningsjus, restrukturering og bærekraft og ansvarlig næringsvirksomhet. Denne typen kjerne-

kompetanse anses som vesentlig for at virksomheten skal kunne drive forsvarlig og for at etaten skal kunne vurdere søknader om finansiering, bistå de norske eksportørene i deres prosjekter og utviklingen av disse og ta gode beslutninger om hvilken risiko staten kan påta seg. Det er videre avgjørende med spesialisert seniorkompetanse i det omfattende arbeidet med å sikre statens verdier og være en profesjonell part i de krevende restrukturerings- og misligholdsakene som næringslivet og de offentlige eksportfinansieringsvirksomhetene står i. Over halvparten av de ansatte i GIEK og Eksportkreditt har mer enn 20 års erfaring. Det vil være både betydelig økt risiko for og økt omfang av tap av statens verdier om ressursene må skiftes ut. Videre har departementet, i utredningen om lokalisering, slått fast at det finnes andre norske byer med tunge utdanningsinstitusjoner og tilstedeværelse av både norske og enkelte utenlandske banker, finansmiljøer, konsultantselskaper og advokatfirmaer. Likevel er det slik at tilfanget til spesialistkompetanse innenfor eksportfinansiering, restruktureringer og juridiske forhold er størst i Oslo. Kravene til kompetanse i den nye virksomheten veier svært tungt, og da vektlegges særlig behovet for å beholde dagens kjernekompetanse i GIEK og Eksportkreditt Norge i den nye eksportfinansieringsenheten.

Eksport er viktig for verdiskapingen i Norge. Selv om det er kjøperne av eksportvarene og -tjenestene som får finansiering og som staten tar risiko på, så er målgruppen for ordningene de norske eksportørene. Eksportørene som benytter eksportfinansiering finnes over hele landet og i mange næringer, og jeg er opptatt av at vi når ut både til eksisterende eksportører og til nye eksportører i næringer som tradisjonelt har brukt eksportfinansiering lite. Slik kan vi bidra til omstilling, eksport og økt verdiskaping. Figuren og tabellen under viser hhv. eksport fra Norge per fylke i 2019 og fylkesoversikt over nye lån og garantier fra Eksportkreditt og GIEK i 2020.

Figur 1: Norsk eksport i 2019 (uten olje og gass) fordelt på fylke

Kilde: SSB og Menon Economics, bearbejdet for Eksportkreditt Norge

Tabell 1: Oversikt over nye garantier og lån fra GIEK og Eksportkreditt i 2020 fordelt på eksportørene/produsentenes fylke¹

<i>alle tall i millioner kroner</i>		
Eksportørene/produsentens fylke	GIEK	Eksportkreditt
Rogaland	NOK 4 156	NOK 23
Oslo	NOK 1 869	NOK 85
Viken	NOK 1 626	NOK 1 298
Møre og Romsdal	NOK 1 445	NOK 2 317
Trøndelag	NOK 984	NOK 58
Troms og Finnmark	NOK 804	NOK 0
Vestland	NOK 566	NOK 116
Nordland	NOK 287	NOK 0
Innlandet	NOK 235	NOK 0
Vestfold og Telemark	NOK 16	NOK 713
Agder	NOK 5	NOK 0
<i>Total</i>	<i>NOK 11 994</i>	<i>NOK 4 610</i>

Det er av vesentlig betydning at vi lykkes med å fremme eksport over hele landet. Departementet har vurdert at det er vanskelig å se grunnlag for å trekke frem at det vil være mer hensiktsmessig med fysisk nærhet til ett miljø eller en del av brukerne enn andre. Det må også være slik at den nye etaten fortsatt skal kunne gjøre objektive risikovurderinger både om en bedrift skal få lån og garanti, og kunne håndtere situasjoner underveis når bedriften skal nedbetale lånet og eventuelt får utfordringer med tilbakebetalingen, på en god og tillitsvekkende måte.

Jeg er åpen for at den sammenslåtte enheten GIEK/Eksportkreditt på et senere tidspunkt har en organisering som tilsier ett eller flere lokalkontor. Imidlertid har departementet vurdert at det ikke er hensiktsmessig å pålegge virksomheten dette nå. Dette er begrunnet i at omstillingsprosesser er svært krevende og at kapasiteten til virksomhetene i stor grad er utnyttet allerede. Jeg er svært opptatt av at tilbudet til næringslivet skal opprettholdes under omstillingsprosessen, inkludert oppfølging av midlertidige ordninger som følge av pandemien. Hovedutfordringen er å fremme ny norsk eksport, samtidig som de tar hånd om de tapsutsatte sakene. Dette innebærer vurdering av søknader og oppfølging av misligholds- og restruktureringssaker. Å etablere nye lokalkontor vil i seg selv kreve ressurser, og de to virksomhetene har i dag om lag 140 ansatte. I en tid hvor det eksportrettede næringslivet allerede står i en krevende situasjon bør mest mulig av kapasiteten brukes til å bistå bedriftene.

Til sammen veier disse hensynene så tungt at regjeringen har besluttet å gjøre et unntak for hovedregelen og på dette tidspunkt lokalisere den nye sammenslåtte etaten i Oslo. Sammenslåingen innebærer at vi får én aktør som har ansvar for helheten av

¹ Tabellen viser hvilke eksportørfylker/produsentfylker GIEK og Eksportkreditt har finansiert transaksjoner fra i 2020. For GIEK gir tabellen oversikt over nye garantier innenfor ordinære ordninger, og nye garantier gitt i forbindelse med restruktureringer og de tre korona-ordningene er ikke inkludert. For Eksportkreditt vises alle nye lån under eksportkredittordningen. GIEK garanterer for mange av lånene under eksportkredittordningen.

eksportfinanseringsvirkemidlene. Det skal bli enklere for næringslivet og et mer effektivt system, og etaten skal fortsette å samarbeide med eksportører, kjøpere og banker og gi finansiering til gode prosjekter over hele landet. Jeg kan forsikre om at bedriftene i Ålesund, i resten av Møre og Romsdal, Bergen og i hele resten av landet skal få minst like god oppfølging av GIEK/Eksportkreditt på veien videre som det de har fått til nå.

Med hilsen

Iselin Nybø

Næringskomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

21/553-

10. mars 2021

Dokument 8:89 S (2020-2021) om utflytting av det sammenslåtte GIEK og Eksportkreditt til Ålesund og Bergen

Jeg viser til næringskomiteens brev av 10. mars 2021 med anmodning om svar innen kl. 17.00 10. mars 2021 der næringskomiteens leder har spørsmål i forbindelse med arbeidet med Dokument 8:89 S (2020-2021) fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal, Morten Ørsal Johansen, Kjell-Børge Freiberg og Jon Georg Dale.

Spørsmål

Har det blitt bestemt konkret hvor Eksportfinans skal lokaliseres?

Er det bestemt hvilke lokaler det nye Eksportfinans skal bruke?

Svar

Det er ikke avgjort i hvilke lokaler Eksportfinansiering Norge (Eksfin) skal holde til.

Interimsstyret for sammenslåingen har fått mandat til å undersøke muligheten for å samlokalisere de to virksomhetene. I mandatet til interimsstyret har departementet vist til Kommunal- og moderniseringsdepartementets Instruks om håndtering av bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor. Det er slik at statlige virksomheter i Oslo skal søkes lokalisert i Groruddalen eller i tilsvarende område der virksomheten vil gi størst bidrag til utviklingen i Oslo og sentrale kommuner i Oslo-området, jf. Retningslinjer for lokalisering av statlige arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon. Her kan også forpliktelser i eksisterende leieavtaler spille inn.

Arbeidet med et forslag til departementet om samlokalisering pågår fortsatt i interimsstyret. Det er ikke nødvendigvis slik at virksomhetene må være samlokalisert fra oppstarten.

Jeg viser for øvrig til mitt brev av 28. januar 2021 med vurdering av representantforslaget.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Iselin Nybø". The signature is written in a cursive, flowing style with a small flourish at the end.

Iselin Nybø